

PAWILON POLSKI W WENECJI

Migrating borders. Parawany

Lidia Klein

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 17 Międzynarodowej Wystawie Architektury
w Wenecji w 2020 r.

An aerial photograph of a crowded beach. The sand is light-colored, and the water is dark. Numerous people are scattered across the beach, many sitting on towels or blankets. A large number of colorful beach umbrellas are open, creating a vibrant pattern against the sand. The umbrellas come in various colors like blue, red, yellow, green, and orange. The people are dressed in summer attire, and the overall scene depicts a busy, sunny day at the beach.

MIGRATING BORDERS | PARAWANY

Projekt kuratorski Polskiego Pawilonu na 17. Międzynarodową Wystawę
Architektury w Wenecji w 2020 roku

GODŁO: 57195

PEŁNY SCENARIUSZ WYSTAWY

Co roku, w sezonie letnim, polskie plaże stają się miejscem ożywionej aktywności architektonicznej. Choć wydawałoby się że polacy nie są narodem szczególnie zainteresowanym architekturą, od czerwca do września bałtyckie kurorty wypełniają się okazałymi nieraz konstrukcjami wykonanymi z kolorowych materiałów umocowanych na drewnianych drążkach - parawanami. W szczycie sezonu, na najbardziej obleganych plażach, parawany przypominają kolorowe labirynty które trudno sforsować w drodze do morza. Mimo że początkową funkcją tych barier była ochrona przed wiatrem, obecnie główną motywacją dla ich wznoszenia jest chęć jasnego zaznaczenia granic "swojego" terytorium. Parawany różnią się stopniem skomplikowania – od prostych materiałowych "murów", po bardziej rozbudowane struktury przypominające rozległe twierdze obwarowujące leżaki, sprzęt grający, przenośne lodówki i dmuchane plażowe zabawki. Ich zasadnicza funkcja jest jednak ta sama - odgródzenie się od innych plażowiczów. Tym samym, z chęci ochrony przed zjawiskami pogody, stawianie parawanów przerodziło się w osobliwe ćwiczenia z negocjacji przestrzeni. Zjawisko to można interpretować jako kolejną manifestację silnego w polskim społeczeństwie dążenia do izolacji – mikroodpowiednika absurdalnej (w relatywnie

bezpiecznym kraju) liczby grodzonych osiedli wznoszonych od lat 90. Parawany można również widzieć w szerszym, globalnym kontekście i taką refleksję mamy zamiar wygenerować naszą wystawą.

Po dekadach charakteryzowanych przez optymistyczną wiarę w globalizację jako wizję otwartego społeczeństwa bez społecznych, politycznych i materialnych granic, współczesna rzeczywistość społeczna i polityczna jest coraz bardziej określana przez tendencje izolacjonistyczne oraz przekonanie o niezbędności fizycznych i niematerialnych barier (na przykład instytucjonalnych czy narodowych) które mają być receptą na narastający kryzys społeczny, polityczny i ekologiczny. W tym sensie parawany – mimo ich trywialnego i lokalnego charakteru, całkowicie odmiennej skali oraz konsekwencji – są częścią tego samego pragnienia co dążenia do wzniesienia muru na granicy Meksyku i Stanów Zjednoczonych, Brexit, czy antyimigracyjna retoryka rządów Jaira Bolsonaro i Donalda Trumpa. Wznoszone na plaży zasieki z materiałowych obwarowań ewokują też konotacje morza jako naturalnej bariery która - o czym przypominają wstrząsające zdjęcia uchodźców wyrzucanych na brzegi Bodrum, Kos czy ostatnio Rio Grande - często staje się ostateczną granicą dla tych którzy próbują ją pokonać.

Refleksja nad barierami i dzieleniem przestrzeni jest jednym z kluczowych tematów dla współczesnej krytyki i teorii architektury oraz nauk humanistycznych i społecznych. Naszym projektem, wraz z towarzyszącym mu katalogiem, chcielibyśmy się wpisać w dyskurs reprezentowany przez prace takich badaczy jak Wendy Brown (Walled States, Waning Sovereignty, 2017), Michael Dear (Why Walls Won't Work, 2013), Marcello di Cintio (Walls: Travels Along the Barricades, 2012) czy Eyal Weizman (Hollow Land, 2007) oraz refleksję architektów takich jak Ron Rael (Borderwall as Architecture, 2017) czy Teddy Cruz. W naszym projekcie parawany są czymś więcej niż tylko lokalnym, specyficznym polskim, kuriozum i stanowią punkt wyjścia do bardziej uniwersalnych rozważań: Jak wytłumaczyć potrzebę stawiania granic w globalnym świecie? Po co nam fizyczne granice jeśli współczesne zagrożenia mają często rozproszony i niematerialny charakter? Jak negocjować granice między przestrzenią prywatną i wspólną? Innymi słowy - nawiązując do tytułu Biennale - "Jak będziemy żyli razem?"

PROJEKT WYSTAWY

Wystawa składa się z zaprojektowanej przez kolektyw SILO AR+D (Marc Manack i Frank Jacobus) instalacji wykonanej z dostępnych na rynku parawanów o łącznej długości 150 metrów, zajmują-

cych niemal całą powierzchnię pawilonu (~75m²). Parawany unoszą się na wysokości około 80 cm od podłogi i utrzymywane są w pionie za pomocą sztywnych transparentnych linek wykonanych z akrylu i zastępujących drewniane paliki zwykle używane w parawanach. Linki umocowane są na zawieszonych na suficie prowadnicach, umożliwiających przesuwanie parawanów przez odwiedzających wystawę. Każdego dnia, podczas trwania biennale, zwiedzający będą przesuwać parawany. Indywidualne granice wyznaczone przez użytkowników w oczywisty sposób będą wiązały się z ograniczeniem dostępności przestrzeni wspólnej pawilonu, zamieniając ją w chaotyczny labirynt z kolorowych płacht materiału.

Poza instalacją, na przeciwległych ścianach pawilonu umieszczone zostaną dwa wielkoformatowe (380cmx600cm) zdjęcia autorstwa Kacpra Kowalskiego z cyklu Powidoki/Tkając (2013), pokazujące parawany na plaży we Władysławowie z lotu ptaka. Przy wejściu do pawilonu umieszczona zostanie plansza wyjaśniająca zjawisko parawanów i koncepcję wystawy.

Instalacja ma działać na zmysły użytkowników za pomocą prostych środków formalnych takich jak skala, kolor i powtórzenie. Zawieszenie parawanów nad ziemią będzie potęgowało wrażenie dezorientacji i zagubienia oraz przestrzennego

chaosu doświadczanego z perspektywy odwiedzającego. Mury i inne rodzaje architektonicznych barier zawsze są próbą nowej organizacji przestrzeni podporządkowaną określonym celom i w tym sensie są logicznymi strukturami które mają nadać miejscu nowy ład i porządek. Jednocześnie, jako ingerencja w zastaną rzeczywistość naruszają i zaburzają istniejące wcześniej struktury społeczne, ekonomiczne czy naturalne. W tym sensie, mury są nierozzerwalnie związane również z dezorganizacją, fragmentacją i chaosem. Aspekt ten chcemy przekazać za pomocą instalacji na poziomie cielesnego, fizycznego doświadczenia przestrzeni, a w sensie intelektualnym i teoretycznym rozwinąć w katalogu – antologii tekstów podejmującej temat barier i grodzenia.

KATALOG

Intergralną częścią wystawy jest anglojęzyczna publikacja – interdyscyplinarna antologia tekstów polskich i zagranicznych autorów mająca być rozwinięciem problemów dla których punktem wyjścia jest instalacja. Poza wyjaśnieniem koncepcji wystawy i tekstem kuratorskim chcielibyśmy w niej zebrać teoretyczne rozważania łączące perspektywy antropologii, socjologii, filozofii, geografii krytycznej i teorii architektury oraz projekty architektoniczne i artystyczne dotyczące barier i grodzenia. Mimo znacznej liczby publikacji podejmujących ten temat z perspektywy politycznej i ekonomicznej (np. *Border Walls: Security and the War on Terror in the United States, India, and Israel* Reece Jonesa czy *Border, Fences and Walls: State of Insecurity* pod red. Elisabeth Vallet) a także wielości projektów artystycznych i architektonicznych problematyzujących temat granic (jak *“Teeter-Totter Wall”* Virginii San Fratello i Rona Raela czy *“The Clinch”* Łukasza Skąpskiego) brakuje książki, która stanowiłaby próbę zestawienia głosów pochodzących z różnych dyscyplin. Proponowana przez nas antologia mogłaby wypełnić tę lukę i wpisać wystawę w Pawilonie Polskim w ożywiony międzynarodowy dyskurs dotyczący zjawiska grodzenia.

AUTORZY

Instalacja zaprojektowana została przez młody amerykański kolektyw projektowo-badawczy SILO AR+D (Marc Manack i Frank Jacobus) działający w Charlotte (North Carolina), Fayetteville (Arkansas) i Cleveland (Ohio). Architektoniczne realizacje SILO AR+D były prezentowane w pismach takich jak *Wall Street Journal*, *Architect*, *Architect's Newspaper*, *Wallpaper*, *Slate*, *Dwell*. SILO AR+D jest laureatem wielu nagród i wyróżnień, między innymi *“Emerging Voice”* (2016) przyznawanym przez Architectural League of New York (2016) oraz *“Next Progressive”* (2018) przyznawanym przez Architects Magazine. Ważnym polem działalności SILO AR+D są instalacje sytuujące się na pograniczu sztuki i architektury (*“Reflects”* w Ogrodzie Botanicznym w Cleveland, 2015; *“Super Sukkah”* w St. Louis, 2014) oraz krytyczne projekty podejmujące kwestie społeczne (*“Semiautomatic”*, 2015; *“Effervesce”*, 2018).

Więcej informacji: <http://www.siloard.com/>

Wielkoformatowe fotografie z cyklu *Powidoki/Tkając* (2013), pokazujące parawany na plaży we Władysławowie wykonane zostały przez Kacpra Kowalskiego. Kacper Kowalski specjalizuje się w fotografii z lotu ptaka. Wykorzystując niezwykłą perspektywę i kontrolę nad obrazem, jaką posiada będąc jednocześnie fotografem i pilotem, pokazuje niedostępne na co dzień naturalne pejzaże i krajobrazy miejskie. Kowalski jest reprezentowany przez brytyjską agencję prasową Panos Pictures. Otrzymał nagrody i wyróżnienia w najważniejszych polskich i międzynarodowych konkursach fotograficznych: *World Press Photo* (2009, 2014 i 2015), *Picture of The Year International - POYi* (2012, 2014, 2015, 2016, 2019), *Grand Press Photo* (9 razy) i wiele innych.

Więcej informacji:
<http://www.kacperkowalski.pl/pl>

Wizualizacje i research: Nicole Avitabile, Sophia Bullock, Amelia Mitchell

Instytucjonalne i finansowe wsparcie dla naszego projektu zadeklarowały szkoły architektury University of Arkansas oraz University of North Carolina in Charlotte. Listy intencyjne dołączamy do niniejszego wniosku.

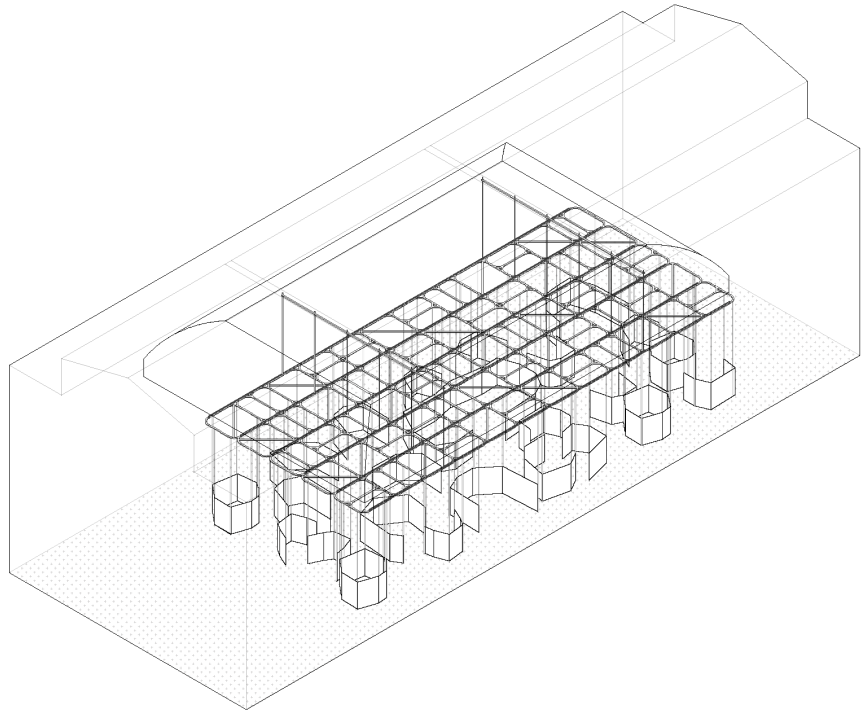
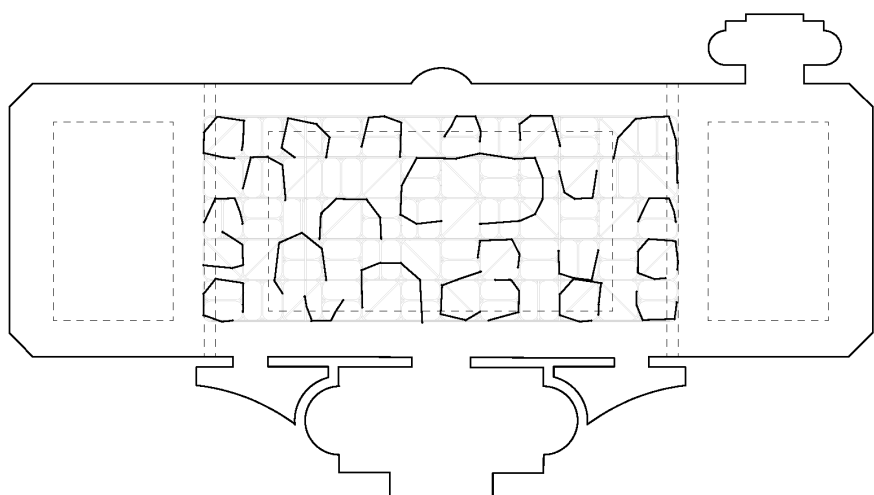
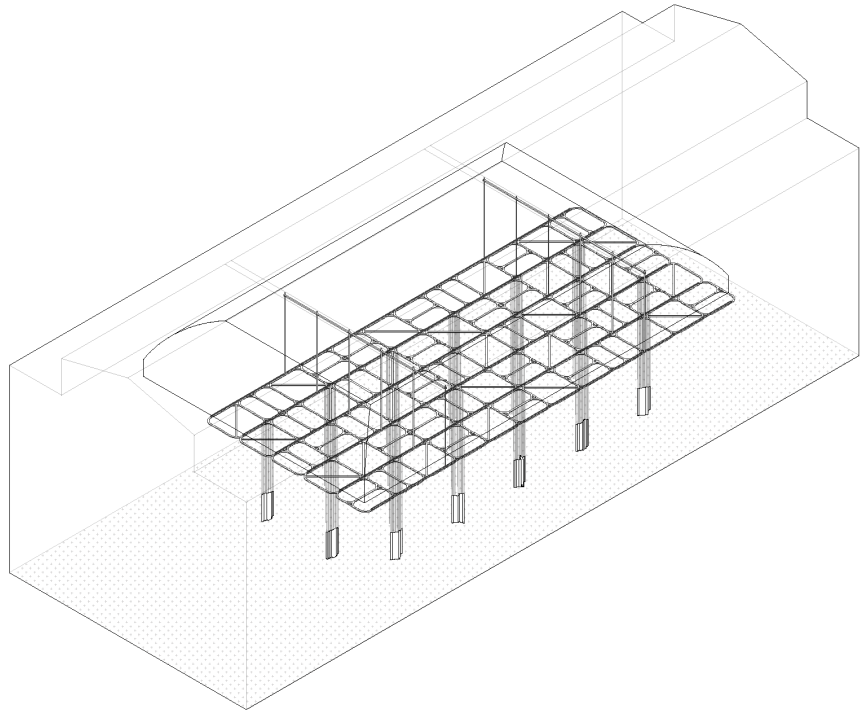
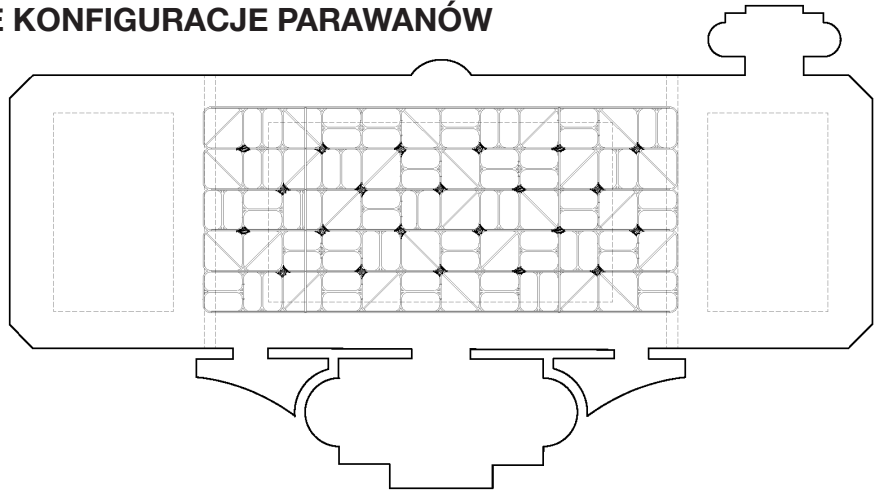

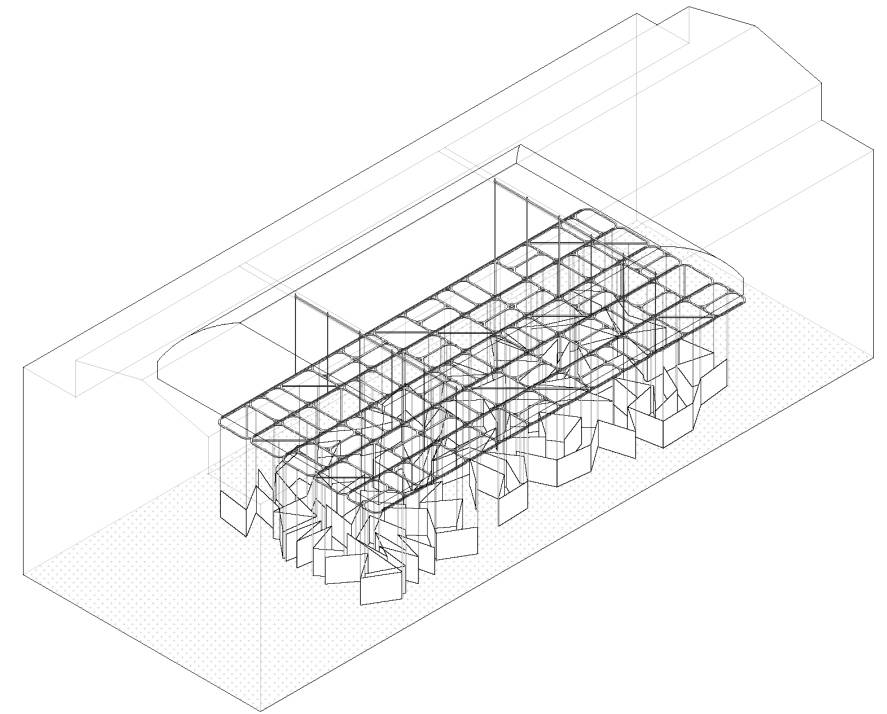
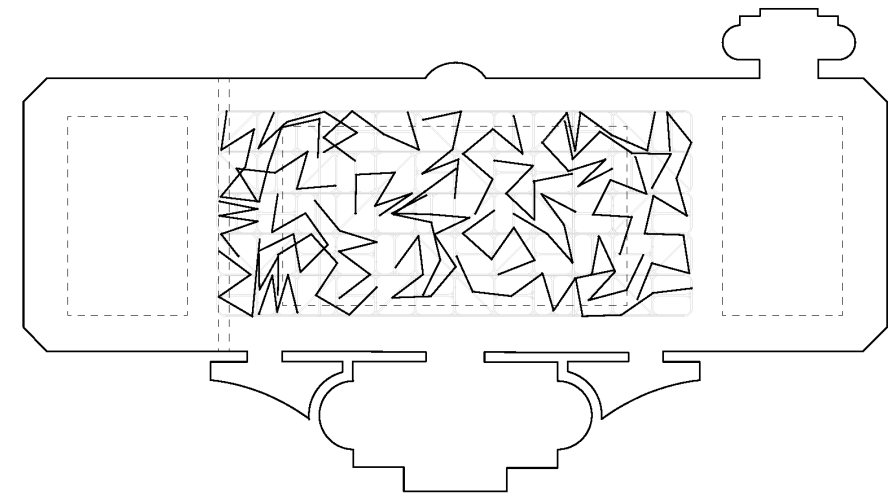
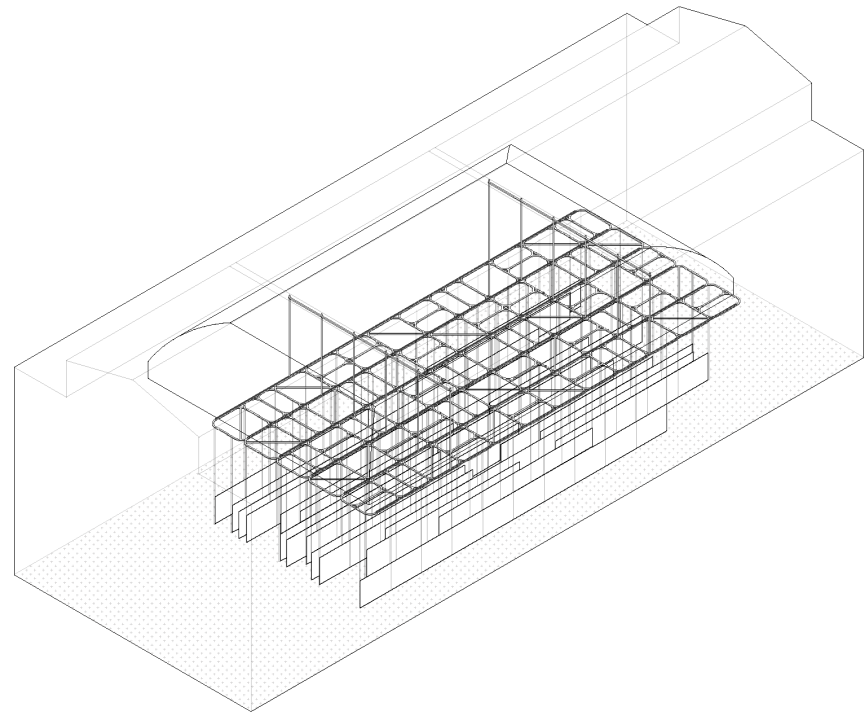
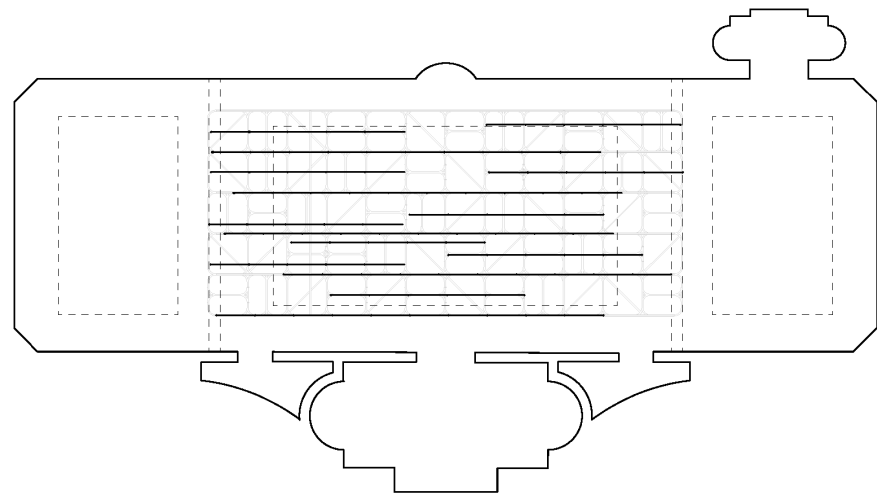
Kacper Kowalski, *Plaża nr 9* (z cyklu *Powidoki/Tkając*), 2013.

projekty gadżetu promocyjnego (pocztówki)

PRZYKŁADOWE KONFIGURACJE PARAWANÓW

STRESZCZENIE KONCEPCJI WYSTAWY

Co roku, w sezonie letnim, polskie plaże stają się miejscem ożywionej aktywności architektonicznej. Choć wydawałoby się że polacy nie są narodem szczególnie zainteresowanym architekturą, od czerwca do września bałtyckie kurorty zapełniają się okazałymi nieraz konstrukcjami wykonanymi z kolorowych materiałów umocowanych na drewnianych drążkach - parawanami. W szczycie sezonu, na najbardziej obleganych plażach, parawany przypominają kolorowe labirynty które trudno sforsować w drodze do morza. Mimo że początkową funkcją tych barier była ochrona przed wiatrem, obecnie główną motywacją dla ich wznoszenia jest chęć jasnego zaznaczenia granic "swojego" terytorium. Parawany różnią się stopniem skomplikowania – od prostych materiałowych "murów", po bardziej rozbudowane struktury przypominające rozległe twierdze obwarowujące leżaki, sprzęt grający, przenośne lodówki i dmuchane plażowe zabawki. Ich zasadnicza funkcja jest jednak ta sama - odgródzenie się od innych plażowiczów. Tym samym, z chęci ochrony przed zjawiskami pogody, stawianie parawanów przerodziło się w osobliwe ćwiczenia z negocjacji przestrzeni. Zjawisko to można interpretować jako kolejną manifestację silnego w polskim społeczeństwie dążenia do izolacji – mikroodpowiednika absurdalnej (w relatywnie bezpiecznym kraju) liczby grodzonych osiedli wznoszonych od lat 90. Parawany można również widzieć w szerszym, globalnym kontekście i taką refleksję mamy zamiar wygenerować naszą wystawą.

Po dekadach charakteryzowanych przez optymistyczną wiarę w globalizację jako wizję otwartego społeczeństwa bez społecznych, politycznych i materialnych granic, współczesna rzeczywistość społeczna i polityczna jest coraz bardziej określana przez tendencje izolacjonistyczne oraz przekonanie o niezbędności fizycznych i niematerialnych barier (na przykład instytucjonalnych czy narodowych) które mają być receptą na narastający kryzys społeczny, polityczny i ekologiczny. W tym sensie parawany – mimo ich trywialnego i lokalnego charakteru, całkowicie odmiennej skali oraz konsekwencji – są częścią tego samego pragnienia co dążenia do wzniesienia muru na granicy Meksyku i Stanów Zjednoczonych, Brexit, czy antyimigracyjna retoryka rządów Jaira Bolsonaro i Donalda Trumpa. W naszym projekcie parawany są czymś więcej niż tylko lokalnym, specyficznym polskim, kuriozum i stanowią punkt wyjścia do bardziej uniwersalnych rozważań: Jak wytłumaczyć potrzebę stawiania granic w globalnym świecie? Po co nam fizyczne granice jeśli współczesne zagrożenia mają często rozproszony i niematerial-

ny charakter? Jak negocjować granice między przestrzenią prywatną i wspólną? Innymi słowy: "Jak będziemy żyli razem?"

EXHIBITION CONCEPT (ABBREVIATED)

Every year during the summer season, Polish beaches are filled with parawany - temporary constructions made of long, colorful pieces of fabric mounted on wooden sticks stuck in the sand. Initially, the function of parawany was to protect their users from the wind. However, gradually their role morphed into that of demarcating individual borders and separating the users' space from other beachgoers. Parawany differ in their degrees of sophistication – from simple dividing screens to complicated mini-fortresses enclosing beach chairs, portable fridges, and floaties, but their main function as privacy barriers and separation devices remains the same. The phenomenon of parawany is specific to Poland and it can be interpreted in the local context as a microscale manifestation of strong isolationist tendencies visible in Polish society. Despite its relatively low crime level, Poland holds the European record in the number of gated communities, erected countrywide from the 1990s on. In light of the recent migration crisis, the vast majority of Poles strongly opposes any attempts to incorporate refugees into their country, and supports the government's refusal to accept a 2015 deal that was supposed to distribute refugees among EU countries. The usage of parawany seems to be motivated by the same antipathy for outsiders on a much smaller scale.

Although a specifically Polish phenomenon, the function of parawany resonates on a global level as isolationist tendencies have found a dramatic increase in contemporary social and political reality. Walls, barriers, fences and divisions are broadly seen as responses to increasing social, political and ecological crises. In this sense, parawany recall the same desire that motivates Donald Trump's proposed "wall" at the Mexico/USA border, Brexit, or the anti-immigration policies of Jair Bolsonaro. As beach-specific constructions, parawany also evoke the increasingly visible connotation of the beach as a natural border – a site of entry or a deadly barrier in its own right. In our project, parawany, though specific to Poland, provoke more general questions: what is the role of physical borders in a time where the most pressing dangers are usually of dispersed and immaterial character? How can we negotiate the borders between individual space and common space? What is the relationship between privacy and safety? In other words: how will we live together?

